

Г. В. Сеник,*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
старший викладач кафедри української мови*

БАГАТОКОМПОНЕНТНІ НЕОФІЦІЙНІ ІМЕНУВАННЯ

У статті розглянуто аналітичні форми неофіційних іменувань, що побутують на Івано-Франківщині, визначено компоненти складених індивідуальних прізвиस्क і родичівських іменувань, а також особливості їх творення та мотивації. З'ясовуються типи зв'язку між компонентами неофіційних антропоформул.

Ключові слова: неофіційна система іменування, багатоконпонентні іменування, прізвисько, родичівські іменування, патроніми, матроніми.

Постановка наукової проблеми. Ім'я – це найстисліший документ, за яким стоїть не лише життя окремої людини, а й шлях її народу в історії людства [5, с. 568]. Тож ім'я вже багато століть цікавить не тільки істориків як документалістів, а й філологів, які намагаються пояснити процес номінування, його ідею та форму. Найяскравішими та найінформативнішими є неофіційні іменування, у яких закладено характеристику і носія, і називача, особливості регіональної свідомості, культурні традиції. Також до кола цих проблем належить і функціонування структурних типів неофіційних онімів.

Огляд наукової літератури. На сучасному етапі питання про дефініції *прізвиська*, мотиваційну базу та його структуру ще потребують доповнень. Класичними щодо становлення теоретичних положень та структурно-семантичних особливостей неофіційних іменувань є праці українських – М. Худаш, І. Сухомлин, П. Чучка, І. Ковалик, Р. Осташ, Д. Бучко, Г. Бучко, М. Лесюк, Г. Аркушин, О. Михальчук, В. Чабаненко, російських – М. Ушаков, П. Поротников, З. Нікуліна, Г. Сіміна, В. Мокієнко, В. Робустова, білоруських – М. Бірила, А. Усінцович, польських – М. Бйолік, Е. Комар, А. Цеслікова та інших учених. В останнє десятиріччя неофіційні іменування стали об'єктом дисертаційних досліджень Н. Федотової (прізвиська Луганщини), О. Антонюк (прізвиська Донеччини), В. Чабаненко (прізвиська Нижньої Наддніпрянщини), Н. Шульської (неофіційна антропонімія Західного Полісся), М. Наливайко (неофіційна антропонімія Львівщини), О. Вербовецької (неофіційна антропонімія Тернопільщини), В. Павлюк (неофіційний антропонімікон Вінниччини). Великим доробком учених у цій сфері є укладені словники: «Словник прізвиस्क північно-західної України» (упорядник Г. Аркушин), «Прізвиська Нижньої Наддніпрянщини» (укладач В. Чабаненко), «Словник прізвиस्क жителів межиріччя Стиру та Горині» (укладач Н. Шульська).

Досі не існує єдиного погляду на розуміння понять, що є складниками неофіційної системи іменувань.

Молоді вчені, аналізуючи неофіційні іменування, пропонують свої визначення поняття *прізви́сько*, які розширюються чи уточнюються залежно від аспекту дослідження.

Н. Шульська так характеризує природу прізви́ська: *прізви́сько* – це неофіційне одно- чи багатолексемне найменування особи чи кількох осіб, що дає найменувальний, щоб підкреслити особливу домінуючу рису, котра вирізняє денотата серед інших, ідентифікує, конкретизує його. Прізви́ська обов'язково емоційно насичені – негативні (найчастіше) чи позитивні (рідше) [18] (таке визначення враховує структуру, мотивацію, функцію та конотацію оніма).

Н. Федотова, яка досліджувала когнітивний аспект творення, сприйняття та інтерпретації прізви́ськ, подає концептуально нове тлумачення такого типу онімів, де згадує й про їхню структуру: «*Прізви́ська* – антропоніми неофіційної сфери функціонування, які виражаються одним чи кількома словами та вживаються як стислі тексти, що відрізняються формальною структурно-семантичною нерозгорнутістю й розкриваються в мотиваційному тексті. Вони характеризуються підвищеною інформативністю й експресивно-емоційною забарвленістю, компресують у своєму змісті характеристики зовнішніх і внутрішніх особливостей носія імені, імпліцитно представлені через асоціативний зв'язок з предметами чи явищами навколишньої дійсності» [11, с. 5].

Метою нашої статті є з'ясування специфіки складених неофіційних іменувань, що функціонують на Івано-Франківщині. Мета передбачає розв'язання таких *завдань*: узагальнити дослідження щодо структури неофіційних іменувань у сучасному мовознавстві; схарактеризувати мотивацію та способи вираження компонентів складених неофіційних онімів; визначити найчастотніші антропонімні формули неофіційних іменувань наддністрянської Івано-Франківщини.

Об'єктом дослідження є складені неофіційні найменування. *Предметом* розвідки стало виокремлення структурних компонентів складених неофіційних іменувань (індивідуальних прізви́ськ та родичівських іменувань) мешканців Галицького району Івано-Франківської області.

Виклад основного матеріалу. Г. Бучко та Д. Бучко виокремлюють 5 видів неофіційних антропонімів, серед них – індивідуальні прізви́ська та сімейно-родові (спадкові) іменування, де перші – це особові назви, яких люди набувають у побутовому оточенні мимоволі, часто випадково, у різні періоди свого життя за тією чи іншою зовнішньою або внутрішньою властивістю чи якимось випадком, що з ними трапився, і під якими вони потім відомі лише у близькому оточенні [2, с. 5], а другі – особливий вид антропонімів, котрий ідентифікує всю родину й переважно передається у спадок, який за внутрішньою семантикою та структурою не відрізняється від прізвищ, але функціонує тільки в усному мовленні [12, с. 5].

Сімейно-родові іменування вивчали ономасти різних регіонів України, проте ці антропоніми ще не отримали остаточної термінологічної кваліфікації (Р. Осташ використовує термін *родинні, родові прізви́ська* [6], П. Чучка – *родичівські або генесіонімічні прізви́ська* [12], В. Чабаненко – *колективно-родинні прізви́ська* [13]). Н. Шульська подає диференціацію термінів *прізви́сько* і *вулична назва* мешканцями досліджуваного регіону: прізви́сками означають переважно індивідуальні неофіційні антропоніми, тоді як назви по-вуличному – це сімейно-родинні (спадкові) найменування [17]. Слідом за О. Вербовецькою, ми дотримуємося думки, що родичівські оніми не є прізви́сками, оскільки вони тільки номінують носіїв, а не характеризують їх [4].

Дослідження структури прізвиць почалося разом із дослідженням становлення прізвищ. Звертаючись до витоків студіювання антропонімії, згадаємо праці М. Сумцова, В. Ястребова, І. Франка. У 70–90 роках активно вивчалися питання історичного становлення та закріплення офіційних моделей іменування (М. Худаш, П. Чучка, Л. Гумецька, Р. Керста, С. Панцьо, Г. Панчук).

Залежно від того, де ми перебуваємо (у якому колективі, у якій соціальній групі), в офіційному спілкуванні використовуємо ту чи іншу формулу називання: ім'я, ім'я + по батькові чи прізвище + ім'я + по батькові. Народно-побутова ж антропонімна формула теж може бути однокомпонентна, двокомпонентна, трикомпонентна і більше. Індивідуальні прізвиська найчастіше є однокомпонентними (прізвисками-характеристиками, частіше з негативним забарвленням). Н. Шульська у дисертаційному дослідженні звертає увагу на те, що «незважаючи на властиві прізвиську закони мовленнєвої ощадності, дуже часто неофіційний антропонім може бути оформлений словосполученням чи цілим реченням. Такі утворення більш розгорнуті й інформативно насичені, бо завжди мають по декілька індивідуальних характеристик (ім'я, вказівка на якусь рису, прив'язаність до якоїсь події, родинну належність тощо)» [17, с. 159–160].

Найчастіше до питання структури зверталися дослідники прізвищевих іменувань в історичних пам'ятках.

Залежно від того, який критерій брали за основу класифікації складених неофіційних іменувань, їх поділяли на однолексемні, дволексемні, трилексемні (багатолексемні) чи однокленні, двокленні і трикленні, – кількісний критерій; І. Фаріон застосовує «зовнішній принцип компонентної кількості» й з-поміж трикомпонентних способів ідентифікації особи вирізняє описові утворення з лексемами-апелятивами на позначення посади, спорідненості (*присяжний, син, зять*) або з відойконімними назвами [10, с. 40–42].

Враховуючи особливості словесних засобів, використовуваних у писемних пам'ятках XIV – XVIII ст. для ідентифікації особи, М. Худаш класифікує найменування на три групи: власне антропоніміїні, апелятивні, мішані, або антропоніміїно-апелятивні [12, с. 141], Л. Тарновецька зауважує, що в ревізьких записах I-ої половини XIX ст. поширена описова ідентифікація особи через родинні та інші відносини [9, с. 13].

С. Пахомова, схарактеризувавши всю розгалуженість термінів, робить спробу уніфікувати термінологію і, коли йдеться про кількісний склад іменувань, пропонує вживати терміни однолексемне – багатолексемне іменування. Кількісний зміст багатолексемного іменування дослідниця визначає залежно від числа онімів, а також лексем, котрі перебувають у процесі онімізації. При описі схем і зразків численних однотипних багатолексемних іменувань, на думку науковця, найбільш прийнятним є термін антропонімна формула (АФ), який передбачає «неодновимірний, багатоступеневий характер номінації особи», представлений значним числом однотипних іменувань. «У протилежному випадку варто вести мову про okazіональне іменування» [8, с. 72–73].

В. Павлюк, досліджуючи неофіційні іменування мешканців Вінниччини, виокремлює оніми, що мають аналітичну природу (складні, складені, редуplikовані) [7, с. 155]. Аналіз способів називання жителів середньонадніпряньського Лівобережжя другої половини XVII – першої половини XVIII ст. дав можливість В. Шевцовій виокремити одно-, дво-, три- та чотириелементні антропонімічні структури, де двоелементна модель є максимально активною [16, с. 168].

Отже, у нашій розвідці складені прізвиська розподілятимемо за структурою на дво-, три- чи чотирикомпонентні та виокремлюватимемо елементи цих антропонімних формул (АФ). Як правило, такі конструкції є підрядними словосполученнями.

Двокомпонентними індивідуальними прізвиськами є сполуки, що складаються:

- з апелятива та узгодженого з ним прикметника: *Народний Вчитель* (учитель фізкультури), *Бодні Гелевата* (товста), *Бурштинські Батарей* (навчались у Бурштинському енергетичному коледжі), *Поліцейська Душа* (працював у ДАІ), *Японській Городовой* (слово-паразит) та ін.;

- з прізвища та імені відомої особи (або особового імені денотата та прізвища відомої особи), кіногероя, персонажа казки: *Ян Табачников* (коли вип'є, береться за баян), *Віктор Карено* (кучерявий, як герой кіносеріалу), *Штифан Штірліц* (хитрий, пробивний), *Івасик-Телесик* (мати часто кликала сина Івасика поїсти) та ін.;

- з індивідуального імені та узгодженого прикметника-прізвиська: *Ганька Дика* (відлюдькувата), *Ганька П'яна* (сонна), *Радний Михайло* (член ради правління), *Жири Мілька* (жира – рижа (метатеза), *Каська Висока* (висока), *Куца Майка* (маленька, ім'я – Марія), *Сива Маринка* (рано сивіли), *Марісі Рішката* (зав'язувала хустку наперед ріжками), *Марісі Хора* (хвора), *Німий Михайло* (погано розмовляв), *Зоська Чубата* (з-під хустини завжди вибивалося волосся), *Пасочка Стара*, *Пасочка Молода*, *Світій Петро*, *Світій Павло* (у сім'ї було два сини – Петро і Павло), *Талька* (Наталія) *Гонорова* (дівчина довго «перебирала хлопцями») та ін.;

- з імені носія та апелятива (власне прізвиська): *Ромко Бандит* (командир), *Політало Стьопа* (швидкий), *Шланг Ігорко* (п'яниця), *Качка Ганька* (махає головою з боку на бік), *Теклі Синьогубка* (сині губи), *Збуй Богданцьо* (дуже маленький – енантіосемія), *Коза Маріська*, *Зонька Гарнізонка* (жінки легкої поведінки), *Стефка Дзюбка* (задзьобалася – залишалася їжа на обличчі), *Іван Худоба* (працював на бійні), *Іван Будова* (будівельник), *Піндичка Насті* (маленька), *ШУФЛЯ Ігорко* (нікому не відмовляє у допомозі), *Гриб Василь* (густе волосся), *Орко Склеп* (працював у крамниці) та ін.;

- з римованих іменникових компонентів, що мають прикладкову природу: *Гані-Пані* (служила у панів), *Муха-Цокотуха* (прізвище Мушинський), *Донька-Шпонька* (маленька), *Пипка-Шипка* (*пипка* – соска; *шипка* – шапка; у дитинстві дуже довго любив засинати із соскою і прикривав її шапкою), *Бляха-Муха* (слово-паразит);

- з редуплікованих субстантивованих слів: *Пльи-Пльи* (слово-паразит), *Піць-Піць* (*пече* – вигук для дитини), *Пуля-Пуля* (вигук для підкликання курчат, каченят);

- з імені та субстантивованого вигуку: *Ілько Пишк* (кладовщик), *Гоп Микола* (танцюючи, примовляв «гоп-гоп»).

Також двокомпонентну структуру представляють і *родичівські іменування*, мотивовані різними антропонімними класами онімів, здебільшого прізвиськами та варіантами імен предків, рідше їх прізвищами:

- ім'я та патронім з присвійними формантами -ів (-їв), -ов(а)/-ев(а) від імені, прізвища чи прізвиська батька: *Семкова Донька*, *Гнатків Йван*, *Місько Сюньків*, *Ромко Марків*, *Нуська Михаськова*, *Талька Гнатова*, *Штефко Йванців*, *Гриць Яців*, *Руська Мілишева*, *Донька Рібакова*, *Петро Фрасунків*, *Маруська Дьикова*; з іменниковим суфіксом -к(а): *Марусі Гоцулка*, *Оксана Палюшка* (від *Палюх*); іноді -их(а): *Олька Каролиха* (тато Кароль); прізвисько у формі Р. в. однини: *Галі Куцого* (прізвисько *Куций*);

- ім'я та пропатронім з присвійним формантом -ів (-їв): *Гаврильців Орко*, *Грицьків Ладзьо*; з іменниковим суфіксом -к(а): *Ганька Грегорка* (дід *Гриць*); -ник-: *Андрій Тандитник* (дід – *Тандит*);

- ім'я та матронім з присвійним формантом -ин(а): *Фівронина Насті, Талька Юрчишина, Юганчина Галька, Доньчин Петро, Петро Поштарчин*; матронім у формі Р. в. однини: *Василь Зозульчички* (прізвисько матері – Зозульчичка);

- ім'я та проматронім із суфіксом -ин(а): *Марта Мазурчина, Фівронина Насті*, індивідуальне ім'я та ім'я бабусі в Н. в.: *Сабінка Йван, Дмитро Маланка*.

У народнорозмовній системі іменувань наддністрянської Івано-Франківщини для номінації заміжніх жінок використовуються іменування за чоловіком – *андроніми*, що можуть бути утворені від імені чоловіка, його прізвища, прізвиська чи апелятивної особової назви:

- ім'я та андронім із суфіксами: -их(а), -іх(а) – *Марта Ковалиха, Нуська Цяпуриха, Нилька Штуїха* (від Штуї); -к(а) – *Галька Деренючка, Галька Рапатючка, Юганка Полячка, Фіфалка Штефка* (від Фіфало); -ов(а)/ -ев(а) – *Щорсова Зіна, Янчикова Олеська, -ев(а), Маринка Вуйцева* та ін.

Називання жінки за чоловіком та дітей за батьком є найпоширенішим видом іменувань у Галицькому районі. П. Чучка зауважує, що перевага складних іменувань ще в тому, що вони не просто диференціюють людей, а, індивідуалізуючи названого, вказують на його місце серед численних родичів [14, с. 149].

Також активно використовуються двокомпонентні іменування, до складу яких входять топоніми, що вказують на місце проживання носія (О. Вербовецька називає їх *топонімогруповими назвами* – неофіційні іменування осіб за їх місцем проживання (куток, вулиця, населений пункт, область, регіон, країна [3]): *Марійка з Яремчі, Надька Боківська (село Боків), Михайлінка з Войнилова (село Войнилів), Йван Гановецькій (село Ганівці), Вольга з-за церкви, Юрко Зарівнів (живе за ровом), Люба з полі (живе біля поля), Леська з-за двора, Ганька з Рудник* (назва кутка), *Марійка з-за луга*.

До складу трикомпонентних іменувань входять двокомпонентні форми, зазначені вище, з додаванням:

- повного імені або варіанта імені носія: *Ганька Гілька Гнатового, Місько Стаха Довгого, Володька Надьки Киртички, Талька Луцевого Йвана, Петрового Феді Ганька, Маріська Зайцевої Параньки, Дмитро Зоськи Сюнькової, Палямаревої Вірки Андрій, Ігор Генка Рибак та ін*;

- апелятив на позначення спорідненості *жінка, чоловік, син, донька* (у такому ж значенні часто вживається субстантивований прикметник *мала*), *зять, онук (онука), діти*: *Сумного Йвана жінка, Затерки Сюнька жінка, Гальки Квітнихи чоловік, Кицькового Штифана дочка, Куцової Галі мала, Гальки Мехової діти, зять Тоськи Кліщихи та ін*.

Чотирикомпонентні іменування продовжують ряд трикомпонентних:

- повне ім'я або варіант імені денотата + трикомпонентна назва: *Словки Мньицькогого Василь Вірка, Нестор Петра Сені Бочканової та ін.*;

- апелятив на позначення спорідненості *син, донька, онук (онука), діти* + трикомпонентна назва: *Полякового Латка Стаха син, Ориськи Маринки Полячки внука та ін*.

Іноді від інформантів можна почути і п'ятикомпонентні структури онімів, але із власних спостережень можемо сказати, що вони зустрічаються тільки тоді, коли ідентифікувати людину потрібно для того, хто давно виїхав із села і вже не знає молодого покоління, але ще пам'ятає старших. У таких випадках ще використовуються описові форми: *«Гната Міняйла, що женився на старшій дочці Петра Цимбала, внук»*.

Прізвиська, які структурою нагадували б речення, дуже рідкісні: *Петре, лови дрозда; Снімі с руля* – в подальшому скоротилося в *Сруль; Хто стрілял*. Як правило,

такі іменування відбивають якусь подію чи пригоду в житті денотата або ж є наслідком глузування з тих, хто (особливо після того, як повернувся з армії) хотів виділитися своїм мовленням серед односельчан.

На думку Г. Аркушина, аналітичні прізвиська, порівняно з одиничними, мають виразнішу експресію й багатшу семантику, хоча й не є продуктивними [1, с. 574].

Висновки та перспективи дослідження. Отже, найпоширенішою антропонімною формулою складених неофіційних іменувань Галицького району Івано-Франківської області є двокомпонентні сполуки, що представляють родичівські іменування: *ім'я + патронім (пропатронім, андронім) від імені, прізвища чи прізвиська батька (діда, чоловіка)*. Ці ж оніми є елементами структури три- і чотирикомпонентних назв з поширенням їх апелятивами: *повного імені або варіанта імені носія + двокомпонентна сполука; апелятив на позначення спорідненості + двокомпонентна сполука; повне ім'я або варіант імені денотата + трикомпонентна назва; апелятив на позначення спорідненості + трикомпонентна назва*. Деяко меншу частину досліджуваних онімів складають двокомпонентні прізвиська, які утворені від іменників (ім'я чи апелятив) та узгоджених з ними прикметників. У перспективі плануємо порівняти особливості творення та функціонування складених неофіційних іменувань у різних регіонах України.

Література

1. Аркушин Г. Л. Іменний словотвір західнополіського говору : монографія. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2004. 764 с.
2. Бучко Г. Є. Народно-побутова антропонімія Бойківщини. *Linguistica slavica* : Ювілейний збірник на пошану І. М. Железняк. Київ : Кий, 2002. С. 3–14.
3. Вербовета О. До питання структурного аспекту аналізу офіційних та неофіційних іменувань (на матеріалі антропонімії Тернопільщини). URL : dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/.../Werbowetska.p.
4. Вербовета О. С. Українські неофіційні родичівські іменування (на матеріалі антропонімії Тернопільщини). URL : https://seanewdim.com/.../werbowetska_o_ukrainian_infor...
5. Непокупний А. П. Реєстр Війська Запорозького 1649 року. Київ : Наук. думка, 1995. 592 с.
6. Остап Р. *Із життя сучасних українських прізвищ*. Діалектологічні студії. 6. Львів, 2006. С. 293–303.
7. Павлюк В. А. Становлення неофіційного антропонімікону Вінниччини / дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 – українська мова. Вінниця, 2016. 244 с.
8. Пахомова С. М. Еволюція антропонімних формул у слов'янських мовах : Монографія. Вид-ня 2-ге, доповнене і перероблене. Ужгород, 2012. 344 с.
9. Гарновецкая Л. А. Становление украинских фамилий Буковинского Поднестровья (на материале ревизских сказок первой половины XIX века). Київ, 1990. 21 с.
10. Фаріон І. Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини наприкінці XVIII – початку XIX століття (з етимологічним словником). Львів : Літопис, 2001. 370 с.
11. Федотова Н. М. Сучасні прізвиська Луганщини : когнітивна прагматика творення тексту оніма: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 “Українська мова”. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків, 2008. 20 с.
12. Худащ М. Л. З історії української антропонімії. Київ : Наук. думка, 1977. 236 с.

13. Чабаненко В. А. Прізвиська в системі експресивних засобів народнорозмовної мови (на матеріалі говірок Запорізької та Дніпропетровської областей). Повідомлення Української ономастичної комісії. Київ : Наук. думка, 1976. Вип. 14. С. 16–20.

14. Чучка П. П. Антропонімні словосполучення в українських говорах Закарпаття. Міжвузівська наукова конференція з проблем синтаксису української мови. Тези доповідей. Чернівці, 1965. С. 149–151.

15. Чучка П. П. Прізвища закарпатських українців : Історико-етимологічний словник. Львів : Світ, 2005. 704+XLVIII с.

16. Шевцова В. О. Називання жителів середньонадніпряньського Лівобережжя (на матеріалі середньонадніпряньських лівобережних пам'яток другої половини XVII – першої половини XVIII ст.). Київ : Вища шк., 1979. С. 161–169.

17. Шульська Н. М. Неофіційна антропонімія Західного Полісся : дис. ...на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 – українська мова. Луцьк, 2011. 339 с.

18. Шульська Н. Прізвисько як об'єкт наукового опису (до дефініцій терміна). URL : <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/549/1/nickname.pdf>

References

1. Arkushyn, H. L. (2004), *Word Formation of the Substantive Grammatical Parts of the Western Polissian Dialect [Imennyi slovotvir zakhidnopoliskoho hovoru]*, RVV «Vezha» Volynskoho derzhavnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky, Lutsk, 764 p.

2. Buchko, H. Ye. (2002), *National everyday anthroponymy of Boikivshchyna [Narodno-pobutova antroponimiiia Boikivshchyny]*, *Linguistica slavica : Narodno-pobutova antroponimiiia Boikivshchyny*, pp. 3–14.

3. Verbovetska, O. (2014), *To the question of the structural aspect of the analysis of formal and informal naming (based on the anthroponyms of Ternopil region) [Do pytannia strukturnoho aspektu analizu ofitsiinykh ta neofitsiinykh imenuvan (na materialy antroponimiv Ternopilshchyny)]*. URL: <dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/.../Werbowetska.p>.

4. Verbovetska, O. S. (2014), *Ukrainian informal akin naming (based on the basis of Ternopil anthroponomy) [Ukrainski neofitsiini rodychivski imenuvannia (na materialy antroponimii Ternopilshchyny)]*. URL: https://seanewdim.com/.../werbowetska_o_ukrainian_infor...

5. Nepokupnyi, A. P. (1995), *Register of the Zaporozhian Army 1649 [Reiestr Viiska Zaporozkoho 1649 roku]*, Naukova dumka, Kyiv, 592 p.

6. Ostash, R. (2006), *From the life of modern Ukrainian nicknames. 3 [Iz zhyttia suchasnykh ukrainskykh prizvysk. 3]*, *Dialektolohichni studii*. 6, Lviv, pp. 293–303.

7. Pavliuk, V. A. (2016), *Formation of informal anthroponymicon on the territory of Vinnychchyna: author's thesis [Stanovlennia neofitsiinoho antroponimikonu Vinnychchyny: dys ... kand. filol. nauk]*, Vinnytsia, 244 p.

8. Pakhomova, S. M. (2012), *Evolution of anthroponymic formulas in Slavic languages [Evoliutsiia antroponimnykh formul u slovianskykh movakh]*, Vydavnytstvo Oleksandry Harkushi, Uzhhorod, 344 p.

9. Tarnovetskaya, L. A. (1990), *The formation of Ukrainian surnames of Bukovina Podnestrov'e (on the material of revision tales of the first half of the 19th century): author's thesis [Stanovlenie ukrainskikh familiy Bukovinskogo Podnestrov'ya (na materiale revizskikh skazok pervoy poloviny XIX veka): dys ... kand. filol. nauk]*, Kiev, 21 p.

10. Farion, I. (2001), *Ukrainian akin names of the Carpathian region of Lviv at the end of the 18th – beginning of the 19th century (with the etymological dictionary) [Ukrainski*

prizvyshchevi nazvy Prykarpatskoi Lvivshchyny naprykintsi XVIII – pochatku XIX stolittia (z etymolohichnym slovnykom)], Litopys, Lviv, 370 p.

11. Fiedotova, N. M. (2008), *Modern nicknames of Lugansk region: cognitive pragmatics of the text of onym : author's thesis* [*Suchasni prizvyska Luhanshchyny : kohnityvna prahmatyka tvorennia tekstu onima : dys ... kand. filol. nauk*], Kharkiv, 20 p.

12. Khudash, M. L. (1977), *From the history of Ukrainian anthroponymy* [*Z istorii ukrainskoi antroponimii*], Naukova dumka, Kyiv, 236 p.

13. Chabanenko, V. A. (1976), *Nicknames in the system of expressive means of popular-colloquial language (based on the dialects of Zaporizhzhya and Dnipropetrovsk regions)* [*Prizvyska v systemi ekspresyvnykh zasobiv narodnorozmovnoi movy (na materialii hovirok Zaporizkoi ta Dnipropetrovskoi oblasti)*], Povidomlennia Ukrainiskoi onomastichnoi komisii, Naukova dumka, Kyiv, Vyp. 14, pp. 16–20.

14. Chuchka, P. P. (1965), *Anthroponymic phrases in Ukrainian dialects of Zakarpattia* [*Antroponimichni slovospoluchennia v ukrainskykh hovorakh Zakarpattia*], Tezy dopovidei mizhvuzivskoi naukovoї konferentsii z problem syntaksysu ukrainskoi movy, Chernivtsi, pp. 149-151.

15. Chuchka, P. P. (2005), *Surnames of the Ukrainians of Zakarpattia: Historical-etymological dictionary* [*Prizvyshcha zakarpatskykh ukraintsiiv : Istoryko-etymolohichni slovnyk*], Svit, Lviv, 704 p.

16. Shevtsova, V. O. (1979), *Naming of the inhabitants of Middle Naddnipryanshchyna of Left-bank Ukraine (based on the material of the Middle Naddnipryanshchyna Left Bank memorials of the second half of the 17th – first half of the 18th century.)* [*Nazyvannia zhyteliv serednonaddniprianskoho Livoberezhzhia (na materialii serednonaddniprianskykh livoberezhnykh pamiatok druhoi polovyny XVII – pershoi polovyny XVIII st.)*], Pytannia slovotvoru, Vyshcha shkola, Kyiv, pp. 161–169.

17. Shulska, N. M. (2011), *Informal anthroponymy of Western Polissya : author's thesis* [*Neofitsiina antroponimiia Zakhidnoho Polissia : dys ... kand. filol. nauk*], Lutsk, 339 p.

18. Shulska, N. (2011), *Nickname as an object of scientific description (to the definitions of the term)* [*Prizvysko yak ob'iekt naukovoho opysu (do definitsii termina)*]. URL : <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/549/1/nickname.pdf>

А. В. Сеник,

*Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра украинского языка*

МНОГОКОМПОНЕНТНЫЕ НЕОФИЦИАЛЬНЫЕ ИМЕНОВАНИЯ

В статье рассмотрены аналитические формы неофициальных именовании, которые бытуют на Ивано-Франковщине, определены компоненты составных индивидуальных прозвищ и родственных именовании, а также особенности их образования и мотивации. Выясняются типы связи между компонентами неофициальных антропоформул.

Ключевые слова: неофициальная система именовании, многокомпонентные именовании, прозвище, родственные именовании, патронимы, матронимы.

H. V. Senyk,

*Odesa I. I. Mechnikov National University,
Department of Ukrainian Language*

MULTICOMPONENT INFORMAL NAMES

Functioning of informal onyms of various structural types belongs to the range of relevant problems of onomastics.

The aim of the article is to find out the specificities of the multicomponent informal names of persons operating in Ivano-Frankivsk region. The aim provides solving of such **problems** as: generalizing the research on the structure of informal names in modern linguistics; characterizing the motivation and ways of expressing the components of the multicomponent informal onyms; determining the most frequent anthroponymic formulas of informal names of Naddnistrianshchyna region of Ivano-Frankivsk.

The object of the research is multicomponent informal names. **The subject** of the study is the structural components of multicomponent informal names (individual and akin names) of inhabitants of the Halych district of Ivano-Frankivsk region.

The most common anthroponymic formula for the researched compiled informal names of mentioned region are two-component compounds that represent akin names: *name + patronymic (propatronymic, andronymic) on behalf of the name, surname or nickname of the father (grandfather, husband)*. These onyms are elements of the structure of three- and four-component names with appellatives added: *full name / variant of the name + two-component compound; appellative to denote cognation + two-component compound; full name / variant of denotate name + three-component name; appellative to denote cognation + three-component name*. Somewhat smaller part of the studied onyms is two-component nicknames, derived from nouns (name or appellative) and from adjectives concerted with them. **The prospect** of the study is seen in the comparison of peculiarities of creation and operation of multicomponent informal names in different regions of Ukraine.

Key words: informal naming system, multicomponent names, nickname, akin names, patronymic, matronymic.